
NOTITS

Til:	Statsministeriet	J.nr.:	JT.F, 6.U.591
Fra:	Udenrigsministeriet	Dato:	17. marts 2003
Emne:	Retsforfølgning af danske statsborgere ved Den Internationale Straffedomstol		

Statutten for den Internationale Straffedomstol (ICC) trådte i kraft den 1. juli 2002. Straffedomstolen har kompetence til at pådømme de alvorligste internationale forbrydelser, det vil sige folkedrab, forbrydelser mod menneskeheden og krigsforbrydelser. Endvidere nævnes aggression (angrebskrig) som en forbrydelse i statutens artikel 5, men det præciseres samtidig, at ICC ikke har jurisdiktion i forhold til denne forbrydelse, før der er opnået enighed om en bestemmelse, der definerer aggression og angiver de betingelser, under hvilken ICC skal udøve jurisdiktion med hensyn til denne forbrydelse. På basis af det stedfundne arbejde hermed, skønnes det at have lange udsigter, før en sådan enighed vil kunne opnås. Det betyder, at ICC indtil videre ikke er kompetent til at retsforfølge personer for at have begået forbrydelsen aggression.

I statutten er indbygget en række tærskler, som forudsætter, at de begåede forbrydelser er omfattende og systematiske.

Straffedomstolen har kun kompetence, hvis den person, der har begået en forbrydelse, er statsborger i en ICC-deltagerstat, eller hvis forbrydelsen er begået i en ICC-deltagerstat eller en stat, som ad hoc har accepteret domstolens jurisdiktion.

Irak har ikke tilsluttet sig ICC-statutten. I relation til eventuelle krigsforbrydelser (eller andre forbrydelser under domstolens kompetence), der måtte blive begået under en væbnet konflikt på irakisk territorium, vil Straffedomstolens kompetence derfor som udgangspunkt være begrænset til forbrydelser begået af personer, der er statsborgere i et land, der har tilsluttet sig ICC-statutten.

Statutten indeholder et komplementaritetsprincip, der betyder, at domstolens kompetence er subsidiær i forhold til nationale retssystemer. Statutten begrænser domstolens jurisdiktionskompetence til sager mod personer, der ikke effektivt retsforfølges ved en national domstol. Domstolen har således kun kompetence i situationer, hvor nationale retssystemer er uvillige til at retsforfølge behørigt, eller hvor national retsforfølgning må anses for ineffektiv.

I relation til f.eks. danske statsborgere betyder dette, at det kun er i teorien, at Danmark kan komme i en situation, hvor danske myndigheder ville være forpligtet til at overføre en dansk

statsborger til retsforfølgning ved Straffedomstolen. Befinder den pågældende danske statsborger sig i dansk varetægt kan retsforfølgning ske ved danske domstole. Overførsel til ICC vil i en sådan situation i praksis ikke komme på tale.

Danske soldater, der deltagér i internationale militære operationer er under alle omstændigheder forpligtet til at overholde den humanitære folkeret – eller krigens love. Krigens love fastlægger bl.a., hvad der er i en væbnet konflikt er tilladt, og hvad der er f.eks. er en krigsforbrydelse. Angreb mod civile personer eller civile genstande er f.eks. ifølge Genève-konventionerne en krigsforbrydelse.

Hverken ICC-statutten eller i Genève-konventionerne tillægger det vægt, hvorvidt en given krigsforbrydelse er begået i en lovlige væbnet konflikt (dvs. en konflikt, hvor der enten anvendes militær magt i selvforsvar på grundlag af FN-pagtens artikel 51 eller efter bemyndigelse fra FN's sikkerhedsråd) eller en ulovlig væbnet konflikt (aggression). Når der skal tages stilling til, om en person skal retsforfølges for krigsforbrydelser, er det uden betydning, om forbrydelsen er sket under en væbnet aktion med eller uden FN mandat.

Danmarks generelle politik, hvorefter enhver, der begår folkedrab, andre forbrydelser mod menneskeheden eller krigsforbrydelser, skal retsforfølges, gælder naturligvis også i den helt hypotetiske situation, at forbrydelsen måtte blive begået eller beordret af en dansk statsborger, herunder et dansk regeringsmedlem. Det kan i teorien ikke udelukkes, at vedkommende vil kunne retsforfølges ved Den Internationale Straffedomstol, men i praksis vil dette ikke komme på tale, da en eventuel sag vil blive pådømt ved danske domstole. Selv i den usandsynlige situation, hvor et dansk regeringsmedlem direkte beordrer danske styrker til at begå forbrydelser underlagt ICC's jurisdiktion, må risikoen for retsforfølgning ved denne domstol altså i praksis anses for fuldstændig udelukket.

Folkeretskontoret